

Висновок
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації
Демедюка Богдана Тарасовича на тему
“Економічний механізм стимулювання розвитку малого та середнього
бізнесу в умовах євроінтеграції”, що подається
на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань
05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дисертації

Розвиток малого та середнього бізнесу є одним із ключових чинників формування конкурентоспроможної економіки України. Сектор МСП відіграє важливу роль у забезпеченні економічного зростання та підвищенні добробуту населення. Він сприяє створенню робочих місць і зменшенню рівня безробіття. Також МСП формує основу для розвитку інноваційної діяльності та підприємницької ініціативи. У сучасних умовах трансформації економіки значення цього сектору суттєво посилюється. Особливо це актуально в контексті інтеграції України до європейського економічного простору. Євроінтеграційні процеси відкривають нові можливості для розширення діяльності підприємств. Зокрема, це стосується доступу до нових ринків збуту та фінансових ресурсів. Водночас інтеграція супроводжується підвищенням вимог до якості продукції та послуг. Підприємства змушені адаптуватися до європейських стандартів і норм. Це потребує підвищення ефективності управління та оптимізації бізнес-процесів.

Незважаючи на значний потенціал, розвиток МСП в Україні стримується рядом системних проблем. Однією з них є обмежений доступ до фінансових ресурсів. Важливим стримуючим фактором є також нестабільність економічного середовища. Високий рівень ризиків знижує інвестиційну активність підприємців. Недостатньо розвинена інфраструктура підтримки бізнесу ускладнює реалізацію підприємницьких ініціатив. Державна політика у сфері підтримки МСП часто є недостатньо узгодженою. Існуючі механізми стимулювання не забезпечують комплексного впливу на розвиток підприємництва. Це призводить до фрагментарності управлінських рішень. Як наслідок, потенціал малого та середнього бізнесу використовується не повною мірою. У таких умовах виникає необхідність удосконалення економічних підходів до стимулювання розвитку МСП. Важливим є формування ефективного економічного механізму, який би враховував сучасні виклики. Такий механізм має базуватися на поєднанні інституційних, фінансових та організаційних інструментів. Він повинен забезпечувати узгодженість державної політики та потреб бізнесу. Особливої уваги потребує врахування євроінтеграційних процесів при формуванні такого механізму, що дозволить забезпечити адаптацію підприємств до нових умов функціонування.

Розроблення та впровадження ефективного економічного механізму сприятиме підвищенню конкурентоспроможності МСП. Саме тому обрана тема дисертації Демедюка Б.Т. є своєчасною та має вагомим теоретичне і практичне значення.

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Дисертаційне дослідження Демедюка Б.Т. виконано в межах наукової роботи кафедри математики та економіки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка та включене до системи пріоритетних наукових напрямів закладу. Його результати узгоджуються із загальною концепцією комплексних наукових досліджень університету. Вагома частина теоретичних положень і практичних напрацювань отримана в процесі реалізації науково-дослідної теми «Механізм управління ефективністю та стійкістю функціонування соціально-економічних систем в умовах трансформації економіки України» (державний реєстраційний номер 0122U001528, 2021–2025 рр.).

У рамках зазначеної тематики розроблено та емпірично перевірено DEA-моделі, спрямовані на оцінювання ефективності діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу в країнах Європи. Паралельно сформовано аналітичний інструментарій для ідентифікації та кількісного дослідження причинно-наслідкових залежностей між експортно-імпортною активністю МСП і показниками економічного розвитку України та країн Європейського Союзу.

Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі

Дисертаційна робота виконана на кафедрі математики та економіки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Науковий керівник – д.е.н., професор Кишакевич Б.Ю. Усі результати дисертаційного дослідження, які виносяться на захист, отримані автором особисто. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело. Внесок автора в роботи, виконані у співавторстві, відображено в переліку опублікованих праць за темою дисертації.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій

Сформульовані у дисертації Демедюка Б.Т. наукові положення, висновки та практичні рекомендації відзначаються належним рівнем аргументованості, внутрішньою узгодженістю та концептуальною завершеністю. Такий результат досягнуто завдяки комплексному поєднанню

грунтовного теоретичного осмислення проблематики з результатами емпіричного аналізу розвитку малого та середнього підприємництва в умовах євроінтеграційних перетворень. Узагальнення теоретичного характеру базуються на критичному опрацюванні широкого спектра сучасних наукових підходів, зокрема інституціонального, інноваційного, екосистемного та адаптаційного спрямування. У дослідженні використано значний обсяг вітчизняних і міжнародних наукових праць, а також статистичних матеріалів, що забезпечило всебічне розкриття досліджуваної проблеми.

Достовірність отриманих результатів забезпечується обґрунтованим використанням сучасного економіко-математичного апарату. Застосований інструментарій повною мірою відповідає поставленим цілям і завданням дослідження та дозволяє здійснити адекватну оцінку ефективності функціонування МСП, рівня їх цифровізації та зовнішньоекономічної активності. Використання офіційних статистичних даних України, країн Європейського Союзу та міжнародних організацій підвищує надійність і валідність отриманих емпіричних результатів.

Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає у тому, що:

удосконалено:

- теоретико-методологічні засади формування економічного механізму стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва в умовах євроінтеграції, які, на відміну від традиційних підходів, базуються на інтеграції коротко- та довгострокових стратегічних орієнтирів розвитку МСП, сформованих за результатами комплексного оцінювання ефективності діяльності підприємств, виявлення причинно-наслідкових зв'язків між їх зовнішньоекономічною активністю та макроекономічними показниками, а також оцінювання результативності процесів цифровізації;
- методичний інструментарій ідентифікації та кількісного аналізу чинників технічної ефективності малого та середнього підприємництва шляхом поєднання DEA-оцінювання з двокомпонентними дробовими регресійними моделями (Two-Part FRM), що, на відміну від існуючих підходів, забезпечує розподіл детермінант за їх впливом на ймовірність досягнення повної ефективності та на формування рівня часткової ефективності з урахуванням структурної неоднорідності країн Європи, а отримані маржинальні ефекти підвищують аналітичну змістовність та інтерпретаційну спроможність результатів, створюючи підґрунтя для розроблення науково обґрунтованих управлінських рішень у сфері державної підтримки МСП;

- інструментарій кількісного оцінювання результативності економічного механізму стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва на основі системного використання економіко-математичних моделей, що охоплюють оцінку ефективності функціонування МСП на макrorівні, рівня їх цифрової трансформації та довго- і короткострокових ефектів зовнішньоекономічної активності. На відміну від традиційних підходів, запропонований інструментарій забезпечує багатовимірний аналіз макроекономічних результатів державної політики розвитку МСП і дозволяє враховувати причинно-наслідкові зв'язки між зовнішньоторговельною активністю малого бізнесу та динамікою доданої вартості;

дістали подальшого розвитку:

- концептуальні засади дослідження взаємозв'язку між зовнішньоекономічною активністю малих і середніх підприємств та економічною динамікою, які, на відміну від традиційної експортно-орієнтованої інтерпретації, передбачають комплексний розгляд експорту й імпорту як взаємодоповнювальних чинників із диференційованим впливом на макроекономічні показники. Застосування моделей векторної корекції помилки (VECM) дозволило ідентифікувати довгострокові та короткострокові асиметричні ефекти зовнішньоекономічної діяльності, що стало підґрунтям для розширення змісту економічного механізму підтримки МСП шляхом поєднання інструментів стимулювання експортної активності з механізмами забезпечення імпорту технологічних і ресурсних факторів розвитку.
- методичний підхід до оцінювання ефективності цифрової трансформації МСП на національному рівні, який, на відміну від традиційних підходів, орієнтованих переважно на фіксацію масштабів упровадження цифрових рішень, ґрунтується на аналізі взаємозв'язку між рівнем цифрової інтенсивності малого та середнього бізнесу й досягнутими макроекономічними результатами. Запропонований підхід забезпечує можливість порівняльного оцінювання ефективності цифровізації МСП і великого бізнесу, що створює аналітичну основу для обґрунтованого формування пріоритетів державної цифрової політики.
- методика формування державної політики підтримки малого і середнього підприємництва, що ґрунтується на комплексній дворівневій системі стратегій та, на відміну від існуючих моделей, інтегрує результати макроекономічного моделювання (VECM), аналізу технічної ефективності (DEA) і оцінювання маржинального впливу факторів (FRM), поєднуючи довгострокові інституційні заходи з короткостроковими адаптивними механізмами, диференційованими за розміром підприємств, рівнем їх ефективності та характером зовнішніх викликів, що забезпечує структурно збалансовану модель політики стимулювання розвитку МСП.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Використання результатів роботи.

Наукові положення, висновки та рекомендації, наведені у дисертації, мають теоретичну та наукову цінність. До основних наукових результатів проведеного дослідження слід віднести наступні:

- Розроблено концептуальну модель економічного механізму стимулювання розвитку малого і середнього підприємництва в умовах євроінтеграції, яка інтегрує інструменти цифрової трансформації, зовнішньоекономічної активності, інституційної підтримки та ресурсного забезпечення в єдину структурно узгоджену систему забезпечення економічного зростання.
- Обґрунтовано причинно-наслідкові взаємозв'язки між експортно-імпортною діяльністю МСП та макроекономічною динамікою на основі моделей VECM, що дозволило ідентифікувати довгострокові коінтеграційні залежності та короткострокові асиметричні ефекти впливу зовнішньої торгівлі на показники доданої вартості та економічного зростання.
- Здійснено комплексне оцінювання технічної ефективності МСП із застосуванням DEA-моделей (CRS і VRS), що забезпечило міжкраїнний порівняльний аналіз результативності функціонування підприємств та виявлення резервів підвищення їх продуктивності в умовах цифрової трансформації.
- Ідентифіковано ключові детермінанти ефективності малого і середнього бізнесу шляхом поєднання DEA-підходу з двокомпонентними дробовими регресійними моделями (FRM), що дало змогу кількісно оцінити маржинальний вплив цифровізації, інноваційної активності та зовнішньоекономічних чинників на ймовірність досягнення повної технічної ефективності.
- Запропоновано дворівневу систему формування державної політики підтримки МСП, яка поєднує стратегічні інституційні заходи довгострокового характеру з адаптивними інструментами короткострокового регулювання, диференційованими за масштабом підприємств, рівнем їх ефективності та характером зовнішніх викликів.

Практичне значення одержаних результатів підтверджується тим, що розроблені теоретико-методологічні положення доведені до рівня практичних рекомендацій, спрямованих на формування дієвих механізмів підвищення ефективності функціонування малого та середнього бізнесу. Значимість результатів дослідження підтверджена довідками про їх практичну цінність. Зокрема, методичні підходи до оцінювання ефективності функціонування МСП із застосуванням економіко-математичних моделей (DEA, VECM, FRM) були використані у Стрийській міській раді як аналітична основа для обґрунтування управлінських рішень у сфері підтримки підприємництва, розвитку експорту та цифровізації бізнес-процесів на місцевому рівні (Довідка

№ 03-20 від 09.01.2026), а також у ТОВ «ЕКРАН» — при формуванні й адаптації медійних і рекламно-інформаційних пакетів, сегментації бізнес-клієнтів і розробленні пропозицій щодо впровадження високошвидкісного Інтернету, хмарних сервісів та онлайн-платформ з метою стимулювання цифрової трансформації підприємств і їх адаптації до стандартів ринків Європейського Союзу (Довідка № 09/01 від 09.01.2026).

Науково-практичні результати дисертаційного дослідження використовуються у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка при викладанні дисциплін: «Державне регулювання економіки», «Макроекономіка», «Основи підприємництва» (Довідка № 1841 від 31.12.2025).

Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

Основний зміст роботи опубліковано у 22 наукових працях, серед яких 14 статей у наукових фахових виданнях, 2 статті у виданнях, що входять до наукометричної бази даних Scopus, 6 матеріалів конференцій.

Список опублікованих праць за темою дисертації Статті, що індексуються в наукометричній базі даних Scopus:

1. Кишакевич Б., Максишко Н., Гриценко К., Ворончак І., Демедюк Б. Аналіз ефективності цифровізації малих та середніх підприємств країн ЄС за допомогою DEA-моделей. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. № 3(56). С. 215–229. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.56.2024.4344>
2. Peleshchak R., Kyshakevych B., Demediuk B., Kis, Y., Peleshchak O. A vector error correction model approach to analyze the causality among SME export-import activity and the economic development of EU countries. *Proceedings of the COLLINS-2024: 8th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems, Lviv, Ukraine, April 12-13, 2024 CEUR Workshop Proceedings, Vol. 1*. С. 1–13. <https://ceur-ws.org/Vol-3664/paper4.pdf>

Статті у наукових фахових виданнях:

3. Кишакевич Б., Демедюк Б., Волинський О. Конкурентоспроможність підприємства: економічна сутність та еволюція поглядів. *Економічний простір*. 2023. № 186. С. 40-43. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/186-7>
4. Кишакевич Б.Ю., Демедюк, Б.Т. Податкове стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу у країнах ЄС. *Ефективна економіка*. 2023. № 9. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.9.27>
5. Кишакевич Б.Ю., Демедюк Б.Т. Проблеми та перспективи розвитку малого та середнього бізнесу в країнах Європи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 22. С. 58-63. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.22.58>

6. Кишакевич Б. Ю., Демедюк Б. Т., Биців М. М. Методи регуляторного впливу на малий і середній бізнес у країнах Європи. Бізнес Інформ. 2023. №11. С. 38–44. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-11-38-44>
  7. Кишакевич Б.Ю., Демедюк Б.Т., Савка О. В. Електронна комерція як інструмент інтернаціоналізації малого та середнього бізнесу. Ефективна економіка. 2024. № 1. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.1.24>
  8. Кишакевич Б.Ю., Демедюк Б.Т., Сисюк В.І. Цифровізація малого та середнього бізнесу: виклики та перспективи. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 2. С. 82-87. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.2.82>
  9. Кишакевич. Б. Ю., Демедюк. Б. Т. Сучасні методи зниження ризиків експортно-імпортних операцій МСП в країнах ЄС. Академічні візії. 2024. № 29. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10801526>
  10. Кишакевич Б. Ю., Демедюк Б.Т., Савка О.В. Порівняння стратегій виходу малого та середнього бізнесу країн ЄС на ринки США та Китаю. Інвестиції: Практика та досвід. 2024. № 10. С. 55-60. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.10.55>
  11. Кишакевич Б. Ю., Демедюк Б.Т., Савка О.В. Цифрова трансформація регуляторних механізмів стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу. Агросвіт. 2025. №8. С. 54-61. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.8.54>
  12. Кишакевич Б. Ю., Демедюк Б. Т., Сисюк В. І. Економічні інструменти підтримки та стимулювання розвитку малого і середнього підприємництва в умовах європейської інтеграції. Здобутки економіки: перспективи та інновації. 2025. № 17. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15314246>
  13. Кишакевич Б. Ю., Демедюк Б. Т. Еволюція теоретичних концепцій розвитку та підтримки малого та середнього підприємництва. Бізнес-навігатор. 2025. № 3 (80). С. 233-238. <https://doi.org/10.32782/business-navigator.80-40>
  14. Кишакевич, Б. Ю., & Демедюк, Б. Т. Європейський досвід посилення економічної мобільності МСП та можливості його адаптації в Україні на регіональному рівні. 2025. Академічні візії. № 48. вилучено із <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/2232>
  15. Кишакевич, Б. Ю., & Демедюк, Б. Т. Маркетингові та цифрові інструменти стимулювання розвитку МСП як чинники посилення їхньої економічної мобільності у регіонах. Успіхи і досягнення у науці. 2025. № 10 (20). С. 947-958. [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-10\(20\)-947-958](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-10(20)-947-958)
  16. Кишакевич Б.Ю., Ворончак І.О., Волинський О.Ю., Демедюк Б.Т. Еволюція механізмів забезпечення конкурентоспроможності МСП під впливом цифрових технологій та принципів корпоративної соціальної відповідальності. Актуальні проблеми сталого розвитку. 2025. № 2 (8). С. 94-100. DOI: 10.60022/2(8)-10S
- Тези доповідей, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:**
17. Кишакевич Б.Ю., Демедюк Б.Т. Вплив цифровізації на розвиток малого та середнього бізнесу у Європі. *Актуальні проблеми сучасної науки: Матеріали*

- X-ї Міжнародної науково-практичної конференції. (Дрогобич, 10-11 травня 2023). Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка. 2023. С. 435-437.
18. Кишакевич Б. Ю., Демедюк Б. Т. Євроінтеграційні процеси та їх вплив на механізми підтримки МСП в Україні. *Актуальні проблеми сучасної науки: Матеріали XII-ї Міжнародної науково-практичної конференції* (Дрогобич, 6-7 травня 2025). С. 571-573.
  19. Кишакевич Б., Демедюк Б. Стимулювання інноваційної активності МСП як пріоритет євроінтеграційної політики України. *Імперативи економічного зростання в контексті реалізації глобальних цілей сталого розвитку: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції* (Київ, 29 квітня 2025), КНУТД. С.15-16.
  20. Кишакевич Б., Демедюк Б. Принцип "Think small first" як інструмент адаптації регуляторного середовища для МСП у контексті євроінтеграційних процесів. *Innovations in Science: From Theoretical Foundations to Practical Impact. Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference* (September 1-3, 2025. Antwerp, Belgium). С. 32-34.
  21. Кишакевич Б., Демедюк Б. Роль цифрової трансформації у підвищенні конкурентоспроможності МСП в умовах євроінтеграційних процесів. *Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Conference «Evolving Science: Theories, Discoveries and Practical Outcomes»* (September 8-10, 2025. Zurich, Switzerland). 52-54.
  22. Кишакевич Б., Демедюк Б., Родзевич І. Роль діджиталізації у формуванні адаптивних організаційно-економічних механізмів управління МСП. *Modern Perspectives on Science and Economic Progress: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity. November 5-7, 2025. Vilnius, Lithuania.* 119-121.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності

У процесі виконання дисертаційного дослідження аспірант дотримувався принципів академічної доброчесності, що підтверджується результатами перевірки висновком експертної проблемної комісії за спеціальністю 051 «Економіка» (протокол засідання кафедри математики та економіки № 2 від 06.02.2026). За результатами проведеної перевірки та аналізу матеріалів дисертації ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації чи фальсифікації не виявлено.

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Обсяг основного змісту роботи становить 183

сторінки і містить 37 таблиць та 22 рисунків. Список використаних джерел налічує 205 найменувань на 26 сторінках, 7 додатків розміщено на 23 сторінках.

Структура роботи та її оформлення відповідають вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. У ході обговорення дисертації на засіданні фахового семінару 6 березня 2026 року до неї не було висунуто зауважень щодо самої суті роботи.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Демедюка Богдана Тарасовича на тему “Економічний механізм стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу в умовах євроінтеграції” є завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням, що висвітлює актуальну тему і має вагоме теоретичне і практичне значення. Дослідження виконане здобувачем особисто, отримані результати свідчать про достатній рівень наукової підготовки автора. Демедюком Б.Т. зроблено значний науковий внесок у вирішення питань, які мають важливе значення для економічної науки і практики. Дослідження містить обґрунтовані і достовірні висновки та пропозиції. За змістом та оформленням робота відповідає встановленим вимогам.

Представлена дисертаційна робота Демедюка Б.Т. відповідає спеціальності 051 «Економіка», вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Наказу МОН «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 № 40.

Дисертаційна робота Демедюка Богдана Тарасовича на тему “Економічний механізм стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу в умовах євроінтеграції” рекомендується до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 051 «Економіка».

Головуючий на засіданні:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри математики
та економіки

Анатолій РИБЧУК

Загальний висновок

Дисертаційна робота Демедюка Богдана Тарасовича на тему “Економічний механізм стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу в умовах євроінтеграції” є завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням, що висвітлює актуальну тему і має вагомим теоретичне і практичне значення. Дослідження виконане здобувачем особисто, отримані результати свідчать про достатній рівень наукової підготовки автора. Демедюком Б.Т. зроблено значний науковий внесок у вирішення питань, які мають важливе значення для економічної науки і практики. Дослідження містить обґрунтовані і достовірні висновки та пропозиції. За змістом та оформленням робота відповідає встановленим вимогам.

Представлена дисертаційна робота Демедюка Б.Т. відповідає спеціальності 051 «Економіка», вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Наказу МОН «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 №40.

Дисертаційна робота Демедюка Богдана Тарасовича на тему “Економічний механізм стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу в умовах євроінтеграції” рекомендується до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 051 «Економіка».

Головуючий на засіданні:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри математики
та економіки

Анатолій РИБЧУК

